

Facklig styrka i kristid - Om fackförbundens globala samarbete under pandemin

FACKLIG STYRKA I KRISTID

Om fackförbundens globala samarbete under pandemin

UNION
TO UNION

LO, TCO & SACO GLOBAL

I Nigeria härjar terrorgruppen Boko Haram och miljoner människor tvingas leva som internflyktingar. Vård- och socialarbetarna i lägren har mycket riskfyllda jobb. *Union to Union* samarbetar med Akademikerförbundet SSR, globala facket PSI, Medical and Health Workers' Union of Nigeria och National Association of Nigeria Nurses and Midwives för att stärka de mänskliga rättigheterna och arbetstagarnas anständiga arbetsvillkor.

FOTO: TV SENSE/PSI

När fackförbunden är räddarna i nöden

Covid-19-pandemin har visat hur sårbara våra redan ojämlika samhällen är. Efter decennier av minskad fattigdom ökade antalet fattiga i världen under år 2020 med mellan 200 och 500 miljoner.¹ Värst drabbade är de redan mest utsatta, som arbetstagarna i den informella sektorn.² Under år 2021 motsvarade den förlorade arbetstiden 125 miljoner heltidsjobb.³ Den globala krisen har synliggjort styrkan i och behovet av facklig organisering.

I land efter land har fackliga organisationer varit en kraft att räkna med när regeringar och beslutsfattare har svikit folket. När företag satte i gång med massuppsägningar mobiliserade fackförbunden sina styrkor, räddade jobb och fick fler att ansluta sig.

Fackförbunden har också försvarat arbetstagarna vid pandemins frontlinjer, som socialarbetare, lärare och sjuksköterskor. I till exempel Lesotho lyckades Lesotho Nurses Association övertala regeringen att förse vårdanställda med skyddsutrustning. På platser där förtroendet för myndigheter är lågt har fackförbunden fått utbilda medborgarna om smittskydd.

– Fackliga ledare är respekterade i lokalsamhället. De har haft möjlighet att nå fler människor med information om covid-19, särskilt de allra fattigaste, säger Adwoa Sakyi från Ghana. Hon är regional kvinnokoordinator i det globala facket IUF.

I flera länder där pandemin har sammanfallit med svåra politiska och ekonomiska kriser står fackliga organisationer upp för demokratin och fyller tomrummen som uppstått när samhällsservicen kollapsat. De svenska fackförbunden och *Union to Union* är med i det globala, fackliga utvecklings-samarbetet och bedriver projekt, utbildningar och påverkansarbete i drygt 60 länder. Tillsammans arbetar vi för en framtid med mänskliga rättigheter i arbetslivet, levnadslöner och en rättvis klimatomställning.

Ska vi bli mindre sårbara för framtida kriser måste vi minska ojämlikheten i världen och stärka skyddsnetet för arbetstagare. Berättelserna i den här broschyren visar på det globala, fackliga samarbetets avgörande roll i det arbetet.

Libanon

”Vi fyller gapet mellan folket och staten”

Libanons svåra ekonomiska och politiska kriser fördjupades av pandemin. Tre av fyra libaneser lever nu i fattigdom. I den här ekonomiska kollapsen har fackförbunden klivit in som en sista livlina för människor i nöd.

FOTO: SUSANNE HEDBERG

Nisreen El Masri

Under pandemins första år, 2020, krympte Libanons ekonomi med en femtedel. Priserna på mat, mediciner, bensin och elektricitet har mångdubblats, och i dag lever 74 procent av befolkningen i fattigdom.

– Även välutbildade människor med arbete kämpar för att överleva, säger Nisreen El Masri. Hon är styrelseledamot för Social Workers Syndicate in Lebanon (SWSL), som organiserar socialarbetare.

Libanon var i ekonomisk kris redan före pandemin, och SWSL hade upprättat kriscenter över hela landet och kartlagt de sociala behoven i alla kommuner och vilken hjälp som fanns att få.

– När pandemin bröt ut var vi redo att hjälpa befolkningen, säger Nisreen El Masri, som såg hur behoven ökade dramatiskt under samhällets nedstängning.

Statsapparaten i Libanon har länge varit lamslagen av politiska kriser och sektaristiska motsättningar. Socialarbetarna har därför, tack vare telefonkontakter, gjort stora insatser för att matcha invånarnas behov med den hjälp som finns. Det kan handla om allt från psykosocialt stöd till att köpa mat och mediciner.

Enligt Nisreen El Masri blev många människor förvånade över att någon brydde sig om dem.

– Vi fyller gapet som finns mellan folket och staten. Ett telefonsamtal kan betyda mycket för någon som är i en svår situation. För oss är det vår passion att hjälpa.

I Libanon bor dessutom 1,5 miljoner syriska flyktingar varav de flesta, 90 procent, lever i extrem fattigdom.⁵ Många av dem arbetade i den informella sektorn och drabbades hårt av pandemin. Den ekonomiska krisen och ökande fattigdomen i landet har också lett till spänningar mellan syrier och libaneser.

Fackförbundet SWSL gjorde hembesök hos människor i Libanon i behov av social hjälp under juli-december 2020, i samarbete med Unicef.

– Om du själv inte har råd med mat, men ser att flyktingarna får mathjälp, är det naturligt att det kan uppstå missnöje. Vi jobbar för att minska de här spänningarna och har bland annat övertygat FN-organisationer att även inkludera libaneser i deras hjälpprojekt, så att de inte känner sig glömda, säger Nisreen El Masri.

Svenska samarbetspartner:

Värdförbundet, Akademikerförbundet SSR, Fackförbundet ST och Vision genom Public Services International (PSI) inom projektet ”Human Rights, Trade Unions and Quality Public Services for Refugees and Migrant Workers” (2020-2022)

LIBANON: FACKLIGA INSATSER I KRIS

- Inom projektet med de svenska fackförbunden har det globala fackförbundet PSI bjudit in till workshoppar för hundratals flyktingar och migrantarbetare i Libanon, Jordanien, Tunisien och Algeriet för att informera om deras rättigheter, om covid-19 och vaccinationer.
- 5 000 sanitets-kit för kvinnor har delats ut av SWSL.
- SWSL ringde 6 470 telefonsamtal och gjorde 772 hembesök till människor i Libanon i behov av social hjälp under juli-december 2020, i samarbete med Unicef.
- PSI i Libanon övervakar hur landet lever upp till de globala ramverken för flyktingar och migranter.
- PSI arbetar för att förhindra fortsatta privatiseringar av samhällsservicen i Libanon.

Myanmar

”Militärjuntan kan inte styra landet”

Fackföreningsrörelsen i Myanmar står i frontlinjen i försvaret av demokratin. Hundratusentals arbetstagare strejkar i protest mot militärjuntan, vilket gjort det svårare för generalerna att kontrollera landet.

FOTO: AXEL KRONHOLM

Khaing Zar

Ett år efter att pandemin slog till drabbades Myanmar av nästa kris. Den 1 februari 2021 grep militären makten i en kupp och fängslade de demokratiskt valda ledarna i landet, däribland statskansler Aung San Suu Kyi. Inom loppet av några få dagar trappade fackföreningarna upp verksamheten.

Khaing Zar, kassör i Confederation of Trade Unions Myanmar (CTUM) och ledare för Industrial Workers Federation Myanmar (IWFM), berättar att de genast började organisera arbetstagare från olika sektorer.

– Våra medlemmar inom gruvnäring, energisektorn, jordbruk, utbildning och industri gick ut och demonstrerade mot kuppen, säger hon.

Lokförare och mekaniker strejkade så att militären inte kunde använda tågnet. Oljepumpar och bränsleraffinaderier slutade fungera. Tusentals gruvarbetare vägrade arbeta.

– Det är inte bara våra egna medlemmar som deltar, även omkring 400 000 tjänstemän har gått ut i strejk. De har senare avskedats och en del av dem har gripits, andra har tvingats fly. Men resultatet är att militärjuntan inte kan styra landet, säger Khaing Zar, som på grund av sitt fackliga engagemang tvingas leva i exil.

Sedan militärkuppen har över 1,2 miljoner jobb försvunnit i Myanmar⁶, vars ekonomi redan var hårt sargad av pandemin. Efter att smittspridningen nådde landet har fackförbund som IWFM jobbat med att övervaka hur väl fabriker följer riktlinjerna för smittskydd.

– Vi försåg fackförbunden med en checklista som arbetstagarna kunde använda för att sätta press på fabriker. I de fall där företagsledningarna inte var lyhörda hjälpte vi till att anmäla dem till myndigheterna och kontakta de

FOTO: PANOS PICTURES

Fabriksarbetare och studenter demonstrerar mot militärkuppen i februari 2021. Genom att hålla upp tre fingrar, en välkänd protestsymbol, visar de sitt stöd för demokrati.

utländska företag som köper varorna från fabriker, säger Khaing Zar. Den underjordiska skuggregeringen, National Unity Government, som bildats av de avsatta, folkvalda parlamentarikerna, arbetar med att ta fram en ny grundlag. Där har fackförbunden en viktig roll.

– Vi vill se till att rätten att organisera sig och rätten till kollektiva förhandlingar erkänns, säger Khaing Zar.

Svensk samarbetspartner:

IF Metall har ett långvarigt samarbete med fackförbundet IWFM och har även direkt stöttat de strejkande arbetstagarna i Myanmar genom insamlingar.

MYANMAR: FACKLIGA INSATSER I KRIS

- 400 000 tjänstemän och offentliganställda har protesterat och gått ut i strejk.
- 90 fabriker har granskats av fackförbunden IWFM och CTUM.
- 15 000 arbetstagare har fått ekonomisk hjälp från världsfacket ITUC:s solidaritetsfond.
- FN:s arbetslivsorgan ILO har vägrat att erkänna militärjuntan, och fackförbunden arbetar för att regeringar och internationella organ ska följa efter.

Colombia

”Vi lever med konstant livvaktsskydd”

I Colombia är fackligt engagemang förknippat med livsfara. Trots upprepade mordhot fortsätter det colombianska lärarförbundet kampen för bättre villkor och för allas rätt till utbildning.

Isabel Olaya Cuero

När skolorna stängdes i Colombia i början av pandemin var landet inte alls rustat för distansundervisning; omkring hälften av skolbarnen saknade dator eller internetuppkoppling hemma.

Medlemmarna i lärarförbundet Federación Colombiana de Trabajadores de la Educación (Fecode) blev därför tvungna att bryta den egna isoleringen för att göra hembesök hos eleverna och ordna med utbildningsmaterial så att de kunde hänga med i studierna. Isabel Olaya Cuero sitter i Fecodes nationella förbundsledning och berättar att det har varit tufft.

– Lärarna fick ofta själva sköta distansundervisningen utan något tydligt stöd. I många hem har den växande arbetslösheten också ökat fattigdomen, vilket har gjort att många skolbarn går hungriga.

Fecode har lämnat in en lång lista till den colombianska regeringen med krav på mer resurser, som exempelvis bidrag till nätuppkoppling och flexibla läsår.

– Men våra krav har till 90 procent nonchalerats av regeringen, konstaterar Isabel Olaya Cuero. Sedan hon fick sin första lärartjänst har hon varit fackligt aktiv i 41 år.

Samtidigt som Fecode kämpat för kvalitet i utbildningen har förbundet också engagerat sig i de folkliga protester som pågått runt om i Colombia sedan år 2019. Protesterna fick ny fart våren 2021 när regeringen försökte att driva igenom en impopulär skattereform, som kritiker menar slår orättvist mot landets arbetstagarare.

– Det gick inte att tåga när vi såg hur regeringen utnyttjade inskränkningarna under pandemin för att driva en politik på bekostnad av stora grupper i samhället. Vår kamp för bättre arbetsvillkor och fackliga rättigheter hänger nära

Lärare i skyddsutrustning mot covid-19 gör hembesök hos en elev i Cali, Colombia.

samman med kampen för andra sociala rättigheter. Vi vet vilka villkor som befolkningen lever under och därför är vi aktivt med när det handlar om att kräva rättvisa villkor för alla grupper, säger Isabel Olaya Cuero.

Under demonstrationerna har polisen skjutit skarpt och enligt människorättsorganisationen Human Rights Watch har minst 31 demonstranter dödats. För Fecode är det här våldet inget nytt – förbundet har i decennier arbetat under dödshot. I november 2020 fick hela förbundsstyrelsen begravningskransar skickade hem till sig. Att leva ett vanligt liv har helt enkelt blivit omöjligt.

– Det är inte lätt att arbeta under de här villkoren. Vi lever med konstant livvaktsskydd. Risken för attentat gör att också familj och vänner påverkas väldigt mycket och känner sig utsatta. Men eftersom vi fackliga ledare är övertygade om att kampen är avgörande är vi ändå motiverade att fortsätta, trots hoten. Vi vill ju få ett Colombia där alla kan leva ett värdigt liv, säger Isabel Olaya Cuero.

Svensk samarbetspartner:

Lärarförbundet genom projektet ”Organisationsutveckling av lärarorganisationer” (2020-2022)

COLOMBIA: FACKLIGA INSATSER I KRIS

■ Fackförbundet Fecode har ingått i ledningsgruppen för protesterna, som kallades Nationella Strejkkommittén. Gruppen har fått regeringen att dra tillbaka flera av de impopulära reformerna, såsom skattehöjningarna för låg- och medelinkomsttagare. Efter protesterna har även finans- och utrikesministrarna avgått.

■ Fecode förhandlade fram ett nytt kollektivavtal i augusti 2021.

■ Fecodes påtryckningsarbete mot regeringen har resulterat i att en större andel statliga medel reserverats för utbildning, vilket lett till högre löner och bättre villkor för lärare.

FOTO: IUF / IUF ASIA/PACIFIC

Under covid-19-pandemin har fackliga kvinnokommittéer på teplantager i Västbengalen och Assam i Indien utbildat sig för att kunna informera kollegorna om hygien och poängen med munskydd, som kommittéerna delat ut. På Borhat teplantage i Assam lyckades kvinnokommittén dessutom driva igenom kravet på rent dricksvatten tack vare envist, fackligt arbete.

Fotnoter

- 1 "The Inequality Virus" Oxfam 2021
- 2 "Coronavirus vs. inequality" UNDP 2020
- "Inequality in the time of Covid-19" IMF 2021
- 3 "Employment impact from the pandemic worse than expected" ILO 2021
- 4 UNESCWA 3.9.2021 5 Reliefweb 18.12.2020
- 5 Reliefweb 18.12.2020
- 6 LO assessment, 19.7.2021
- 7 "The Pandemic Strikes: Responding to Colombia's Mass Protests" ICG 2021
- 8 Colombia: Egregious Police Abuses Against Protesters" HRW 2021

OM UNION TO UNION

Union to Union samordnar LO, TCO, Saco och deras medlemsförbund i det fackliga utvecklingssamarbetet. Genom *Union to Union* stöttar de svenska förbundens fackliga utvecklingsprojekt i drygt 60 länder. Det innebär stöd till fackförbund över hela världen.

LÄS MER: på www.uniontounion.org

Skriften är framtagen med stöd av Sida. Sida ansvarar ej för innehållet.

Omslag: Gruvbranschen är en av världens farligaste och tusentals gruvarbetare dör på jobbet varje år. Ruth Rivera jobbar i fosfatgruvorna Fénix och Monje i La Paz och ser också till att personalen har säker skyddsutrustning. Fackföreningen "Los Mineros", alltså The National Union of Mine, Metal, Steel and Allied Workers of the Mexican Republic, har sedan länge goda relationer med IF Metall, inte minst genom samarbetet i det globala facket IndustriAll. De gemensamma, fackliga insatserna för jämställdhet blir allt mer framgångsrika.

© *Union to Union* 2021

Text: Axel Kronholm

Foto omslag: Solidarity Center/Roberto Armocida

Grafisk form: Ulrika L Forsberg, Press Art

Tryck: TMG Tabergs, december 2021

ISBN nr: 978-91-985916-5-1

Global solidaritet ger resultat

Kriser drabbar de redan mest utsatta allra hårdast. Kriser synliggör också styrkan i facklig organisering.

Här berättar fackligt aktiva i låg- och medelinkomstländer om sina livsviktiga insatser under covid-19-pandemin, hur de räddat jobb och ordnat fram skyddsutrustning, när beslutsfattare svikit folket.

Om världen ska stå starkare i framtiden måste de mänskliga rättigheterna i arbetslivet stärkas. I det arbetet är svenska fackförbund, Union to Union och den globala fackföreningsrörelsen avgörande aktörer.

Union to Union
Upplandsgatan 3
S-111 23 Stockholm,
Sweden
tel: +46(0)8 798 00 00
info@uniontounion.org
@uniontounion
www.uniontounion.org

